

Урок 2. РОЗВИТОК МОВИ. СТАРІ ТА НОВІ СЛОВА

Дата _____

Клас _____

Мета: продемонструвати учням, що мова — суспільне явище, яке може змінюватися, поповнюватися новими словами; розвивати мовлення школярів; збагачувати їх словниковий запас; виховувати любов до рідного слова.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Ось дзвінок сигнал подав —
До роботи час настав.
Тож і ми часу не гаймо
І урок свій починаймо.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 4, с. 6)

Конкурс на кращого читця віршів про мову.

2. Гра «Мікрофон»

- Для чого людям потрібна мова?
- Яка мова є державною в Україні?
- Як потрібно ставитися до рідної мови?

3. Каліграфічна хвилинка

Щи Щи Щи що

— Напишіть каліграфічно синоніми до поданих словосполучень.

Кожного дня — ... (*щодня*).

Кожної години — ... (*щогодини*).

— Вставте пропущені слова, користуючись словами, поданими у довідці.

Мова ... новими словами, які ... в нашому житті, ...

Слова для довідки: збагачується, щоденно, з'являється, поповнюється.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми дізнаємося, як і чому відбувається розвиток і збагачення мови.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (вправа 5, с. 6–7)

- Ознайомлення учнів із текстом вправи.
 - Що відбувається із словниковим складом мови?
 - Що сприяє виникненню нових слів?
 - Як називаються слова, що вживаються у мові мало й рідко?
 - Наведіть приклади таких слів.
 - Що відображають нові й старі слова у мові?
- Складання учнями розповіді на задану тему.
- Перевірка виконаної роботи.

2. Словникова скарбничка

Аеродром — слово, складене з грецьких коренів *аеро* (*повітря*) і *дром* (*ділянка*).

Аеродром — ділянка земної поверхні для зльоту, посадки, стоянки літаків, зі спорудами та обладнанням для їх обслуговування.

— Доберіть синоніми до слова *аеродром*. (*Летовище, стоянка*)

— Складіть речення зі словом *аеродром* таким чином, щоб воно виступало другорядним членом речення.

Гра «Знайди пару»

Республіка	переворот	перетворення	державна
Революція	країна	удосконалення	форма державного правління

3. Робота за підручником (вправа 6, с. 7–8)

- Мовчазне читання текстів учнями.
— Яка тема першого тексту? А другого?
— Поясніть значення слів *било*, *град*.
- Зіставлення текстів учнями. Висловлювання міркувань щодо змісту текстів.
- Вибіркове списування нових і старих слів із текстів.
- Складання схеми виділеного речення. Визначення головних і другорядних членів речення.

4. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАЙ

1. Робота в групах (вправа 7, с. 8)

Учні читають вислови про мову.

Кожна група списує один вислів про мову, вивчає його напам'ять і намагається пояснити значення вислову.

2. Перевірка виконаної роботи

3. Хвилинка-цікавинка

Слово *крейда* прийшло до нас з далеких країв — з острова Крит. Римляни у давнину вивозили з цього острова білу глину як будівельний матеріал і називали його *крета*. Пізніше цю глину почали вживати у себе германці, називаючи її спочатку *кріда*, а потім *крайде*. Від германців це слово прийшло до нас. Так від покоління до покоління мандрувала наша мова, поки дійшла аж до нас. І кожне нове покоління вносило в неї щось нове, збагачувало й удосконалювало її. (За А. Коваль)

4. Гра «Шифрувальники»

- Відновіть «зашифровані» речення. Поясніть, як ви розумієте їх зміст.
оотЗло бовадутью із млезі, а знная — з никжжок.
нуКги тачитью ен чиома, а зумморю.
- Назвіть кількість букв, звуків у словах *книжка*, *знання*.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

- Що цікавого дізналися на уроці?
- Як розвивається і збагачується наша мова?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 8 (с. 8).